

УДК378.633:37.03:33

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ КОМЕРЦІЙНОГО ТИПУ

Ольга Устинова

*Львівська комерційна академія
вул. Туган-Барановського, 10, 79005 Львів, Україна*

Розглянуто головні шляхи формування економічної культури студента в навчальному процесі, у період науково-практичної діяльності, економічного виховання та у повсякденному житті.

Ключові слова: формування економічних знань, нове економічне мислення, вдосконалення методики економічної освіти студентів, формування економічної свідомості спеціаліста, розвиток власної ініціативи, загальний зміст економічної підготовки.

Економічна освіта у вищому навчальному закладі комерційного типу спрямована на формування у майбутніх спеціалістів чіткого уявлення про наукові закономірності розвитку економіки, особливості ринкових відносин, здобуття глибоких економічних знань, високої організованості, творчої ініціативи, підготовку майбутніх фахівців до високопрофесійної праці, вироблення звички практичного застосування економічних знань у житті.

Завдання економічної освіти: формування нового економічного мислення у студентів в умовах ринкових відносин; розкриття для кожного спеціаліста соціально-педагогічних аспектів економічного виховання особистості, базуючись на досвіді практичної роботи сучасного вищого навчального закладу та досягненнях педагогічної науки; обґрунтування необхідності постійного вдосконалення методики економічної освіти студентів у реальних умовах навчального процесу; підвищення ефективності економічної підготовки спеціалістів і вдосконалення навчальної, громадсько-практичної діяльності, продуктивності праці.

Зміст економічної освіти студентів слід розглядати як систему економічних знань, навичок і вмінь, спрямованих на формування економічної свідомості спеціаліста, його світогляду. Це залежить від мети навчання, економічної політики держави, від завдань, які стоять перед економікою, від системи економічної освіти студентів, наявності матеріальної бази у вищих навчальних закладах до опанування економічних знань майбутніми спеціалістами, майстерності викладачів і взаємозв'язку навчального процесу з потребами держави.

Економічна освіта студентів покликана послідовно формувати економічне мислення та свідомість, розвивати здібності у певному виді діяльності, формувати вміння співвідносити свої потреби з матеріальними можливостями; виховувати дбайливе ставлення до природи, свідоме ставлення до обраної професії в умовах ринкової економіки; озброювати майбутніх фахівців теоретичними знаннями та практичними навичками щодо культури праці, формувати потреби економічного аналізу, вміння бачити перспективи; вчити оволодівати основами наукової організації праці в умовах ринкових відносин; формувати у студентів бажання та потребу поліпшувати результати своєї праці, брати участь в економічному житті вищого навчального закладу, виховувати риси бережливості, ініціативності, діловитості, дисциплінованості.

Завдання економічної освіти студентів охоплюють також формування відповідних знань, умінь і навичок, виховання у студентів творчого ставлення до праці (психолого-педагогічний аспект), налагодження тісного взаємозв'язку майбутніх спеціалістів з конкретними виробничими справами (соціальний аспект).

Важливим компонентом економічного виховання студентів є навчальна діяльність і спілкування студентів у процесі діяльності. Навчальна діяльність сприяє засвоєнню теорії та практики взаємодії основних економічних законів у суспільстві та природі, оволодінню прийомами економічного мислення. Спілкування студентів у процесі практично-ділової гри формує досвід щодо прийняття економічно виправданих рішень, сприяє набуттю певних умінь і навичок. Суспільно корисна, продуктивна праця сприяє збагаченню досвіду в оволодінні елементами творчої праці, розвитку власної ініціативи, умінню правильно використовувати грошові кошти, удосконаленню технології виробничих процесів.

Формування економічного мислення студентів не може відбуватися в рамках окремого предмета чи виховного заходу. Тому необхідно, щоб зміст економічної освіти розглядався у структурі всіх основних предметів вищої школи в процесі виховної роботи навчального закладу та сім'ї.

Великі можливості в розкритті змісту економічної освіти передбачені в університетському курсі ділової української мови професійного спрямування, де завдання, словникова робота та методика з розвитку культури ділового спілкування мають пізнавальний та економічний характер. Необхідно використовувати матеріали, які відображають актуальні питання економічного розвитку України, особливості її співробітництва з іншими державами.

Однак зміст економічної підготовки та освіти ще має недостатньо скоординований характер, не утворюючи єдиної системи. Нерівномірно розподілені в змісті економічної підготовки пізнавальні, ціннісні, нормативні,

практично-діяльні компоненти. У навчальних програмах деяких предметів вищих навчальних закладів немає чіткого обґрунтування основних економічних питань, потрібних студентам на сучасному етапі розвитку економіки, котрі розкривають організаційно-економічні, правові, соціальні, моральні, соціально-педагогічні, психологічні основи взаємодії економічних законів розвитку суспільства та природи.

На новому етапі вдосконалення економічної освіти студентів викладачі особливу увагу повинні зосереджувати на теоретичних основах економічної освіти майбутніх спеціалістів, удосконаленні змісту їхньої економічної підготовки, запроваджувати нові форми, методи і прийоми економічної самоосвіти.

Необхідно сформувати у студентів чітку систему поглядів, переконань, що базуються на честі, совісті, правдивості, людяності.

Економічна свідомість спеціаліста має такі функції: пізнавальну, регулятивну, соціально-перетворювальну.

1. Пізнавальна функція економічної свідомості спрямована розкриття студентами можливостей пізнання та використання економічних законів, усвідомлення зв'язків між явищами та закономірностями економічної діяльності в різних сферах функціонування суспільства: соціально-політичній, духовній, правовій, творчо-ініціативній.

2. Зміст регулятивної функції економічної свідомості базується на логічному обґрунтуванні правових норм і правил суспільних відносин: приватної та державної власності; правильного ставлення до економічних інтересів, вихованні діловитості, бережливості, ініціативності, вмінні працювати.

3. Соціально-перетворювальна функція економічної свідомості полягає у забезпеченні творчої участі студентів в організації суспільно корисної, продуктивної праці, створенні студентських об'єднань на зразок малих підприємств, кооперативів та інших форм. Майбутні спеціалісти практично засвоюють поняття конкретної економіки, вчать передбачати і планувати свою роботу, виконувати її якісно, економно використовувати матеріали та грошові кошти. Наявний тісний взаємозв'язок між економічним і трудовим вихованням майбутнього спеціаліста. Практична діяльність студентів є умовою розвитку економічного мислення, відповідно, економічне мислення є важливим чинником розвитку позитивного ставлення до праці.

Активна трудова і громадська діяльність студента спрямована на практичне використання здобутих економічних знань, переконань та навичок і є економічною культурою особистості.

Головні шляхи формування економічної культури студента: економічна освіта в навчальному процесі, науково-практична діяльність та економічне виховання, активність у праці, у повсякденному житті. Економічна культура формується під впливом сім'ї, вищого навчального закладу, виробництва. Вирішальну роль відіграє навчально-пізнавальна діяльність студентів, яка сприяє розвитку індивідуальних рис особистості, її творчого потенціалу.

Кожний майбутній спеціаліст через власний світогляд виражає особисте ставлення до економічної діяльності та явищ громадського життя. Самостійне розширення, поглиблення професійних знань та умінь сприяють формуванню культури економічного мислення.

1. *Антонець М. Я.* Проблеми національної свідомості молоді // Радянська школа 1991. № 2.
2. *Грехнив В. С.* Культура педагогического общения: Книга для учителя. М., 1990.
3. *Дяченко В. К.* Сотрудничество в учебе. М., 1991.
4. *Маркова А. К.* Формирование мотивации учения. М., 1990.
5. *Нисимчук А. С.* Экономическое образование школьников. М., 1991.
6. *Раченко І. П.* Принципи наукової організації педагогічної праці. К., 1989.
7. *Франкл В.* Человек в поисках смысла. М., 1990.

SOCIAL-PEDAGOGICAL ASPECTS OF ECONOMICS EDUCATION IN HIGHER COMMERCIAL SCHOOL

Olha Ustinova

*L'viv Commercial Academy
Tuhan-Baranovsky Str., 10, UA-79005 L'viv, Ukraine*

This article examines the trends of student's economic culture development in their learning, research and class activity, economic education, and in daily life, as well.

Key words: formation of economic skills, new economic thinking, strategy improvement of students' economic education, formation of the specialist's economic consciousness, development of personal initiative, economics education curriculum.

Стаття надійшла до редколегії 14.04.2004
Прийнята до друку 26.11.2004